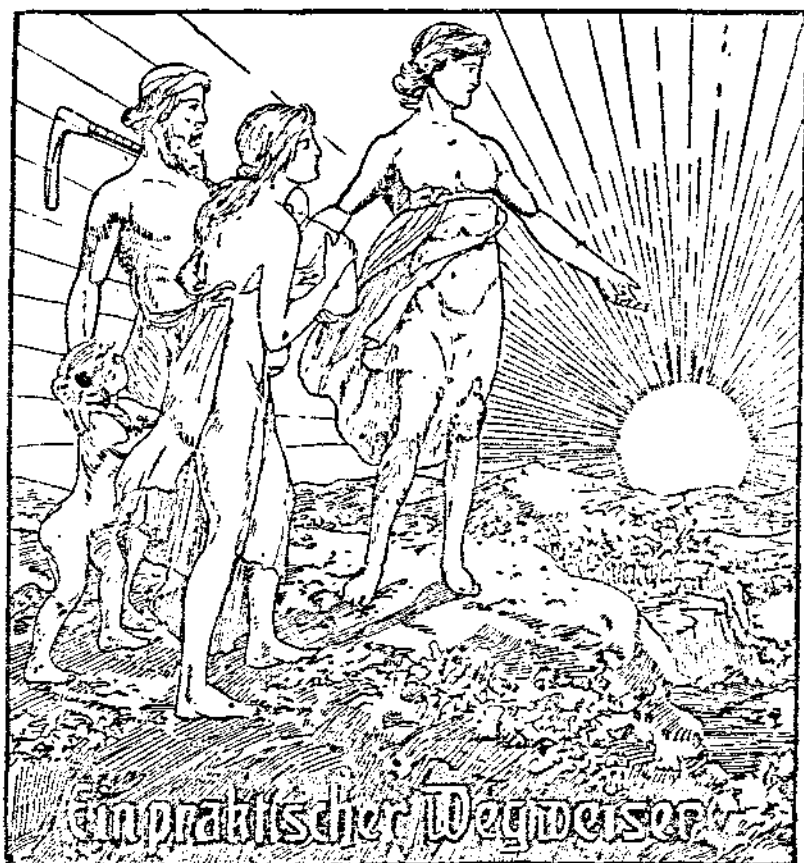

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЪ

Одобрено и препоръчено от Министерството на Народното Просвѣщение
съ окръжно № 2053 отъ 25. I. 1929 г.

Редактира родителско-учителски комитетъ.

РЕДАКТОРИ { Д-ръ Кирилъ Йордановъ — училищенъ лѣкаръ
Мих. Д. Николовъ — учителъ

ein praktischer Wegweiser

Въ съгласие съ природата!

Единственото у насъ списание за природосъобразенъ животъ и природно лѣкуване

„Природенъ лѣкаръ“

открива подписка за записване абонати за девета 1936 — 1937 година, която започва отъ м. септември т. г.

Въ програмата за тая година сж предвидени за разглеждане следнитѣ въпроси:

1) *Криза въ медицината.* 2) *Болезнитѣ на жената и биологичното имъ лѣчение.* 3) *Подмладяване и разхубавяване на жената,* — нови изследвания и преработки отъ гледището на природната медицина. 4) *Момче, или момиче?* — за предопредѣляне на пола. 5) *Температурнитѣ заболявания* — сжщностъ и природно лѣкуване. 6) *Студентитѣ крака,* като болестна причина. 7) *Болезнитѣ на сърцето,* обвивкитѣ и неранитѣ му смущения, артерии, вени и пр. 8) *Изъ тайната на очитѣ* — цвѣта на ириса, като изразъ на вродени здравни особености и предсказател на болестно предразположение. 9) *Артериосклероза и кръвно налягане.* 10) *Неврастенията,* включително и половата и форма. 11) *Астма.* 12) *Подмладяване отъ гледището на природолѣчението.* 13) *Болезни на дихателнитѣ органи* — носа, трахеята, бронхитѣ, бѣлия дробъ и обвивката му, включително заболяването му на туберкулозна почва, — осветлени отъ гледището на най-новитѣ медицински схващания. 14) *Природолѣчебни паркове* и възможности за обзавеждането имъ въ всѣки домъ. 15) *Пъсци и камъни* въ разнитѣ органи — бжбреци, злѣчка, пикоченъ мѣхуръ и др. 16) *Затлъстяването,* като процесъ на израждане и неговото излѣкуване. 17) *Лѣчебнитѣ ма-еажи и лѣчебнитѣ гимнастики,* нагледени за домашна практика, — материалъ, който заема главно мѣсто въ областъта на природното лѣкуване и не е разглежданъ досега на български.

За да дадемъ на нашитѣ абонати възможностъ да влѣзатъ въ по-тѣсна връзка съ редакцията ще развиемъ широко отдѣла „въпроси и отговори“. Ще бждатъ сжщо добре застъпени отдѣлитѣ „полезни съвети“ и „златни правила на живота“ съ напѣтвания за прилагане на природосъобразенъ и опростотворенъ животъ при всекидневната ни домашна практика.

Понеже предстои едно скорошно обединение на всички сили въ страната, които работятъ за природното лѣкуване съ цель за едно по-широко негово практическо одѣлотаоряване и списанието ще добие възможностъ да разнообрази своето съдържание и стане вѣренъ изразител на новата медицинска мисль у насъ и нераздѣленъ ръководител и съветникъ за здравето на всѣко просвѣтено българско семейство

ПРИРОДЕНЪ ЛЪКАРЬ

НАУЧНО-ПОПУЛЯРНО СПИСАНИЕ ЗА ПРИРОДНО ЛЪКУВАНЕ
И ПРИРОДОСЪОБРАЗЕНЪ ЖИВОТЪ

Год. аб. 60 лв.

За странство 100 лева

Чек. сметка 2391

РЕДАКТОРИ: { Д-ръ Кирилъ Йордановъ
Мих. Д. Николовъ у-льбул. „Мария Луиза“ № 34
Варна, телефонъ 2846

Кожни болести

(Прод. отъ бр. 9-ти)

г) Изриви следствие лѣкарствено и серумно отравяне

При употребата на нѣкои лѣкарства и серуми се появяватъ разни кожни изриви, като подувания, зачервявания и т. н. Тѣзи кожни изриви не сж нищо друго освенъ пакъ излжчителна работа на организма, който се стрѣми да изхвърли навънъ умишлено вкаранитѣ отрови. *Лѣкуването* имъ се състои въ приснищови компреси и общо леко лѣкуване. Иодъ, бромъ, арсенъ, хининъ и много още други лѣкарства, предизвикватъ именно такива изриви на отравяне. *Лѣкуването* и тукъ е общо обезотравяне чрезъ изпотяване, клизми, суровоядене, постъ и общитѣ приложения на водолѣчението.

2) Изриви като отбранителна реакция — образуване на защитни вещества въ кожата.

Всички акутнотемпературни, заразни болести даватъ разнovidни кожни изриви. Изрива е първо излжчителна реакция, но сжщевременно е мѣсто, кждето се образуватъ защитни (имунни) вещества. Тѣзи защитни вещества се прашатъ изъ тѣлото и водятъ борбата съ болестотворния организъмъ, а и оставатъ по за дълго въ кръвта и така предпазватъ известно време организма отъ повторно заболяване. Голѣмата цѣна на тѣзи отбранителни кожни изриви личи ясно въ случаитѣ, когато нѣкоя скарлатина, или друга болестъ, се развива безъ, или съ слаби кожни изриви. Такива заразни болести минаватъ, или много тежко, или свършватъ съ смъртъ, именно, защото организма не е можалъ да отговори съ усилена отбранителна акция. Липсва излжчването чрезъ изрива, а и недостатъчно е образуването на имуннитѣ тѣла въ самитѣ кожни изриви.

3) Изриви следствие неправилна инервация и кръвоспохождане на кожата.

Много разнovidни кожни изриви се дължатъ на това, че снабдяващитѣ я нерви я неправилно инервиратъ, а така

сщо и кръводвижението у тѣхъ е неправилно — недостатчно или прекалено застояло. Всички тѣ изискватъ общо освежително *лѣкуване* съ познатитѣ ни водоприложения и т. н.

II

Недѣзи въ кожата като вродени дефекти, недостатъчни и неправилни грижи, конституционенъ недоимакъ

Къмъ горнитѣ недоимаци спадатъ най-разнообразни ненормални кожни прояви, като петна, лекета, брадавици, овѣхналостъ и т. н. Всѣка кожа, която не идва достатъчно въ допиръ съ водата, слънцето и въздуха, „огасва“. Тя става овѣхнала, безжизнена, отблѣскваща. Всичко това е признакъ на недостатъчно хранене и оживяване. **Ихтиозиса** (Ichtiosis) е вродена аномалия. **Мазолитѣ** и др. надебелявания на кожата се дължатъ на прекалено притискане отъ което идва надебеляването. *Лѣкуването* иска премахване на притискането, следъ това продължителни сапунени горещи бани и механическо отстраняваче омекналитѣ мъртви части. Парната баня действува отлично омекващо.

Сикатриси (бѣлегъ отъ нараняване) сж съ намалена еластичностъ и изискватъ продължителни топли бани, парно набиване и лѣчебни упражнения въ и извънъ банята. Сурово-ядене.

Къмъ аномалиитѣ спадатъ разнитѣ необикновени пигментации нѣкои отъ които се явяватъ най-силно презъ лѣтото, подъ действието на слънчевата сѣѣтина. Всички тѣ не могатъ да се взематъ като целесъобразни смислени прояви, а като аномалии — изразъ на дефектъ. Като такива изискватъ общо окрепително и оживително лѣкуване за все-странно регенериране. Сщо така мѣстни приложения (пара,менящи водоприложения масажи и т. н.)

Туморитѣ на кожата сж сщо така аномалии, дефекти въ самата конституция. Имаме доброкачествени и злокачествени буци (тумори). Рака спада къмъ злокачественитѣ. Разпознаването и разграничаването имъ нека остане работа на лѣкаря. **Брадавицитѣ** всѣки познава и тѣ сж доброкачествени тумори. Тѣхното лѣкуване често става чрезъ внушение. Въ много случаи туморитѣ ще трѣбва да се премахнатъ съ ножа. *Слънцето, парата, рьонтиени, радия,* плюсъ общото лѣкуване, сж главнитѣ начини съ помощта на които се мѣчимъ да премахнемъ видовитѣ буци по кожата. Тамъ кждето не ни се удаде, прибѣгваме къмъ операцията. Злокачественитѣ възможно на време оперираме, като следоперационното лѣкуване бива пакъ чисто природно и общо. Защото тѣзи прояви не сж мѣстни, както нѣкои мислятъ, а изразъ на обща аномалия.

III

Изриви следствие душевни аномалии

Не рѣдко при душевни сътресения, и душевни болести се явяватъ разни кажни изриви, зачервявания, петна, подування и т. н. Тукъ лѣкуването пакъ ще е общо съ цель душевно освежаване, разведряване, както и общо пречистване на организма и неговото балансиране.

Болести на косата

Лишея на брадата Bartfinne (гнойно заразяване на косматата брада — пъпки, гноини мехурчета, засъхвания и т. н.) Много неприятно, обезобразяващо страдание. Голѣма чистота при бръсненето пази отъ заболяване. *Лѣкуването* се състои въ парни набивания често презъ деня, налагане съ топли маслени компреси, присницови компреси, изтъргване на повреденитѣ косми, кварцово или слънчево облжчване. Плюсъ общото познато ни лѣкуване. При силно възпаление добри сж студениѣ компреси съ каша отъ лѣчебна прѣстъ. (Heilerde, bolus alba).

Ранно изпадане на косата. Често, съвсемъ млади още хора иматъ оголена глава. *Причината* е вродена слабостъ въ корена на косата, грижи и душевни преуморявания, хронически запекъ, неправилно кръвоспохождане главата и др.

Лѣкуването е, разбира се, твърде трудна работа, защото изисква продължително, енергично третирание. Сутринъ и вечеръ се правятъ лѣчебни масажи на главата. Само лично изучване дава на болния пълна подготовка за него. Сухата кожа на главата се намазва сегисъ тогисъ съ нѣкое масло за коса. Често облжчване на главата съ слънце или кварцова лампа и ходене гологлавъ. Парнитѣ набивания на голата глава привличатъ чиста кръвъ и хранятъ добре космитѣ. Освенъ това общо лѣкуване за пречистване организма отъ отпадацитѣ и всестранното освежаване неговитѣ функции и жизненостъ. Горното лѣчение плюсъ премахване казанитѣ причини, упорито приложено, ще даде често желания резултатъ.

При разни заболявания често изпадва косата (тифусъ и др.) Тукъ оздравяването е по-лесно. Лѣкуването сжщо както казаното горе. Правилно, непотискащо лѣкуване на основната болестъ, пази отъ изпадане косата. Потискане болестнитѣ признаци, води къмъ непълно оздравяване, следователно и увеличава вероятността на изпадането.

Кръговидно изпадане на косата. На петна по главата, косата изпадва и оставатъ голи кржгове. Нѣкои паразити, както и нервни аномалии, се смѣтатъ за причина. *Лѣкуването* както по-горе описахме.

Неестествено окосмяване при женитѣ се дължи на непра-

вилна вътрешно секреторна функция на яйчиците. Грижи за възможно освежаване на сжигитъ предпазва, а изкуственото премахване на нежеланитъ грозящи косми става чрезъ электричество.

Разцепване на космитъ се среща често при женитъ и се дължи на обща анемия, хлороза, пархутъ, екземи и др. *Лѣкуването* бива: а) общо съ познатитъ ни принципи и средства и б) мѣстно, съ казанитъ горе приложения.

Резюме

Съ изложеното до тукъ читателитъ иматъ на рѣка всичко онова което тѣ трѣбва и могатъ да знаятъ за кожни-тѣ болести. Разбира се нѣкои ще могатъ сами да нагодятъ правилно лѣчение и постигнатъ резултата. Все пакъ намѣсата на лѣкаря за подреждане и нагѣждане на лѣчебния планъ ще е нужна въ повечето случаи.

Съ нѣколко думи искаме накрай да резюмираме казаното до тукъ съ което ще улеснимъ желаещитъ да престъпятъ къмъ лѣкуване при липса на лѣкаря.

Съ малки изключения, кожни-тѣ болести сж прояви на вътрешни сложни аномалии. Даже и тамъ кждето тѣ сж повече или по-малко чисто кожни явления, или пъкъ дължащи се на паразити и др., тѣ не могатъ да се лѣкуватъ безъ подходящо общо третиране на организма като цѣло. Познаването имъ е не винаги лесно особено за не лекаря. Но за лѣкуването това познаване е малко важно.

Лѣкуването изхожда винаги отъ схващането, че чрезъ кожни-тѣ изриви организма чисти и изхвърля обложни вещества навънъ. Следователно никакво потискане не е позволено. Напротивъ всѣко лѣчение почва и се води чрезъ разнитъ видове очистителни процедури (изпотпяване, клизми, суровоядене и т. н.) *Храненето* е многу важно: Почваме съ гладни нѣколко дни, минаваме къмъ суровоядене даже и седмици и отиваме къмъ вегетарианско хранене за месеци. *Усилваме изжигането* чрезъ редовни изпотпявания, клизми и дишания. *Съживяваме всестрани-тѣ функции на организма* чрезъ познатитъ ни разни физикални приложения приложени въ подходяща за индивида форма, сила и продължителностъ. Такива сж въздушни бани, четкови бани, четкови масажи, обжулвания, душеве, парни набивания, слънчеви бани и кварцови загрѣвания. Освенъ това компреситъ, частичнитъ и цѣли важни овивания играятъ при нашето лѣкуване голѣма роля. Важно е да знае всѣки боленъ, че евентуално усилване на изрива не е признакъ на влошаване а напротивъ усилено чистене и по-добри изгледи за оздравяване.

Всички казани въ книжката и тукъ споменати приложения се подреждатъ и систематизиратъ въ *лѣчебенъ планъ*,

по който всѣки боленъ може при домашни условия да проведе лѣчението и то съ добъръ резултатъ. Най-мжчното е съставянето на плана, което не всѣки ще може и което ще наложи предварителното мнение и помощта на природния лѣкаръ. Малко ще сж случаитѣ, които, подложени на горния режимъ на лѣчение, ще останатъ безъ да постигнатъ оздравяване. Повечето, почти всички, ще иматъ добъръ резултатъ, само, че въ нѣкои случаи за по-дълго време, което трѣбва да се изчака, а системното лѣкуване — да се изтрае. Деветгодишната ни практика по природно лѣкуване, съ своитѣ добри резултати ни е увѣрила въ това.

Даваме горното резюме къмъ авторовото изложение, смѣтайки, че съ него ще улеснимъ дирацитѣ излѣчение.

Преводача

Три мнения за природното лѣкуване

Д-ръ Н. Станчевъ, Йорданъ Ковачевъ Д-ръ Л. Русевъ

1) Граници и възможности на природолѣчението

Подъ горното заглавие съмишленикътъ на природното лѣкуване, г. Д-ръ Станчевъ, излиза въ „новъ животъ“ и се изказва за природното лѣкуване. Като мнение на компетентенъ последователъ на природното лѣкуване ние процитираме по главнитѣ мисли и ги поднасяме на читателитѣ си. Той казва:

— Напоследакъ се е заговорило *твърде* многу за природното лѣкуване у насъ. Въпроса почналъ да се разглежда и срѣдъ лѣкарскитѣ срѣди. Нѣкои даже излѣзли съ книги и сказки противъ природното лѣкуване като го отричали и повели борба противъ него. Г. Д-ръ Станчевъ обръща вниманието на читателитѣ, че въ Германия движението за природно лѣкуване било *силно* и обединено въ отдѣлъ биологична медицина (за разлика отъ алопатичната — б. н.) Природното лѣкуване било застъпено въ медицинскитѣ факултети и имало природолѣчебни отдѣли въ държавнитѣ болници.

Авторътъ намира, че първитѣ пионери за природно лѣкуване у насъ направили грѣшки и съ това настроили лѣкарското съсловие противъ себе си, а отъ друга страна обещавали голѣми резултати въ лѣкуването, които не винаги се оправдали и така многу привърженици били се разочаровали и *разпльнли*. Споредъ него природното лѣкуване било предпазенъ, а не чисто лѣчебенъ методъ. Той намира, че и природното лѣкуване било ограничено въ *нѣкои случаи* и не

винаги давало исканитѣ резултати (противното никоѣ не е твърдѣлъ — б. н.) Споредъ него въ много случаи лѣкарствата макаръ да не лѣкували болестъта имали *благотворно* действие и давали *задоволителни* резултати. Той признава, че много пѣти ще стане нужда да се правятъ *инжекции* да се даватъ *серуми*, които не били *отровни* и въ хиляди случаи спасявали живота. *Лѣкуването съ серумитѣ не било* *противоприродно*, защото помагало на природата да се справи съ микробитѣ и отровитѣ (всички лѣкари по свѣта твърдятъ сжщо така, че лѣкарствата не били *противоприродни*, защото помагали на организма да се справи съ болестъта, следователно всички сж природни лѣкари. Така би свѣдало б. н.) Таблеткитѣ съ хормони били сжщо така природни (в. кн. 8 стр. 123 на „Природенъ лѣкаръ“ год. VIII. Тамъ пѣкъ се казва тъкмо противното — че таблеткитѣ и инжекциитѣ сж *противобиологични*).

Г. Д-ръ Станчевъ е на мнение, че природолѣчебнитѣ методи комбинирани съ таблетки, инъекции и пр. давали подобри резултати, отколкото да се държимъ *като елѣнци въ нѣкакни си болми*.

Горното е въ кратце мнението на г. Д-ръ Станчевъ.

2) За природното лѣкуване

„Макаръ лѣкаритѣ алопати да сж се здраво изплашили отъ него, то у насъ е съвсемъ слабо разпространено. Благороднитѣ усилия на шепата негови привѣрженици сж направили твърде малко въ сравнение съ пороя отъ суевѣрия и научни предразсѣдѣци, разпространявани съ десетки издания и отъ 2500 лѣкари и професори, които ги внушаватъ въ най — страшния моментъ, когато смъртъта говори. Въ България нѣма още ни единъ истински лѣкаръ на природното лѣкуване и не познавамъ човѣкъ, който да издържи и въ критичния моментъ да не се поддаде на заплашванията и внушенията на лѣкаритѣ, случайно повикани, или приятели, недопустимо насилващи чувствата на болния, или на близкитѣ, за да приложатъ своитѣ страшни химически и други намѣси.

Срещу това нищожно и зародишно разпространение на природното лѣкуване, стои страшното, богато съ властъ, пари и жреци химическо чудовище. Въоръжено съ своитѣ хапове, прахове, води, инъекции, серуми и пр., то трови народа безнаказано, като излива върху коренитѣ на живота всичкитѣ отрови, които химията, серологията и фармакологията, познава. Всѣки отъ насъ знае по единъ или нѣколко случаи, когато жизнеспособни хора сж загивали въ рѣцетѣ на хирурга, или подъ лѣкарствата на интерниста, щедро предписващъ убийствени нѣща безъ да му трепне съвѣстъта, защото науката е предварително поела отговорностъ за

дѣлата му. У насъ дори се стига до писане брошури отъ пострадали родители срещу хирургическото клане, защото то е по-очевидно. Незная да има такива и за отравянията съ лѣкарства. Тамъ процестътъ е по-бавенъ и жертвитѣ си отиватъ незабелѣзани. Затова пъкъ тамъ сж по-многобройни; покваряването здравето на цѣли поколения по сигурно и поужасно. Затова пъкъ тамъ съ силата на закона ваксиниратъ и инжектиратъ и унищожаватъ вътрешния лѣкаръ, лѣчебната сила на всѣки живъ организъмъ, която иде отъ природата и нѣма нищо общо съ химията.

Пагубното влияние на лѣкарствено лѣкуване е вече съзнато. Вече лѣкари дръзватъ да вѣрватъ въ великата правда на Хипократа: *лѣкарството трѣбва да бжде храна, храната — кѣкарство*. Пресата съобщи за конгреса на германскитѣ лѣкари-природолѣчители въ Висбаденъ посетень отъ нѣколко стотинѣ лѣкари отъ Германия и други страни, кждето е било подчертано лѣкуването съ вода, въздухъ, слънце, масажъ, гимнастика и пр. (в. „Утро“ брой 8,008 — 28 IV. 1936 г.) У насъ, обаче, дори нѣколцината лѣкари, които сж се обявили, или полуобявили за природното лѣкуване, заспиватъ въ зората на пробуждането и съ перо и слово се мжчатъ да намалятъ куража и вѣрата на нищожната група привърженици на природното лѣкуване. И тѣ удариха по лесния пътъ: „напиши му едно латинско стихотворение (рецепта), удари му ножа и инжекцията, па каквото ще да става — науката отговаря за всичко. При нещастень случай експертизата ще установи, че всичко е било „legae artis“. Отъ будители тѣ ставатъ заблудители, като иматъ смѣлостъта да твърдятъ, че лѣкуването съ серуми, витаминни препарати, таблетки и инжекции не било противоприродно. Въмѣсто да станатъ опитни въ природното лѣкуване, за което трѣбва труженичество, жертва и подвигъ, тѣ оскърбяватъ свещенния идеализъмъ на малцината търсители на истината въ лѣкуването, като ги наричатъ слѣпци, които се държатъ за догми. Пропити отъ кастовата неспособностъ да бждатъ вѣрни на природата и принципитѣ, иматъ смѣлостъта да наричатъ лѣкуване смѣсването на лѣкарственото и природното лѣкуване, знаейки добре, че преди да почне да се самолѣкува, организмътъ се старее да изхвърли лѣкарствата, които му сж натрапени.

Разбира се, такива междинни величини придружаватъ всѣко обновително движение. Тѣ не могатъ да скжсатъ съ миналото и се мжчатъ да го присадятъ на бждещето. Не. Тѣ нѣма да успѣятъ въ това. Човѣчеството се пробужда. То е озарено отъ нова свѣтлина и въ нейнитѣ лжчи ние виждаме, че всѣки, който употребява отрова не е съ напредъка. Той е безсиленъ да служи на човѣчеството и да вър-

ви съ него, защото не вижда, че истината е на път и нищо не може да я спре. (Изъ в. „Новъ животъ“).

Йорданъ Ковачевъ — Пловдивъ
адвокатъ и писателъ

3) Природолѣчението въ Германия

...Една болница преди две години е опредѣлена отъ водача на лѣкаритѣ Д-ръ Wagner като болница за природно лѣкуване. Както е известно, въ германия е много разпространено течението за природосъобразно живѣне и природосъобразно лѣкуване. Основателитѣ на това течение сж лаици — Кнайпъ, Присницъ, Шротъ и пр. И сега въ Германия има много т. н. *природни лѣчители*, които безъ да сж дипломирани лѣкари, практикуватъ и иматъ значителна практика.

Официалната медицина първоначално се е отнасяла отрицателно къмъ „природнитѣ“ лѣчебни методи, смѣтайки ги за ненаучно обосновани. Въ послѣдствие, обаче, се явили и доста лѣкари, които, разочаровани отъ терапевтичнитѣ възможности, които дава официалната медицина, заставатъ на страната на природната медицина (Naturheilkunde) и по такъв начинъ и между лѣкаритѣ се създали лагери — привърженици на школната медицина и такива на природната....

...Д-ръ Wagner и Rudolf Hess сж решили да създадатъ една болница, въ която лѣкаритѣ, привърженици на природното лѣкуване, да могатъ да приложатъ своитѣ методи подъ научната контрола, обаче, на представители на официалната медицина. За шефъ на клиниката за природно лѣкуване билъ назначенъ въ края на 1934 г. д-ръ Браухле, известенъ природенъ лѣкаръ, авторъ на единъ обемистъ „Handbûch der Naturheilkunde“, а за шефъ на вътрешната клиника проф. Гроте — сжщо известенъ съ своитѣ научни трудове и критиченъ умъ ученъ. Дветѣ клиники работятъ въ най-близъкъ контактъ, като проф. Гроте два пѣти седмично минава на визитация въ нѣкои отъ отдѣленията на клиниката на Браухле. . . .

Въ клиниката на Браухле се работи строго научно. Болнитѣ се изследватъ всестранно съ всички модерни диагностични срдства. Лѣкуването става почти изключително съ физикални методи и специални диети (само на течности и плодни сокове, само на сурова храна и пр.) *Лѣкарства почти не се даватъ*. (При единъ случай отъ тежка Апаемія perniciosa, обаче, правятъ не само инжекции съ Camptolon, но му даватъ и вътрешно Ferum reductum). Употрѣбаватъ понѣкога и Digitalis, Coffein, Morphin и др. лѣкарства, но по възможность много рѣдко и за кратко време.

Интересътъ на германскитѣ лѣкари къмъ природната

медицина напоследъкъ се е повишилъ и затова тукъ често се уреждатъ опрѣснителни курсове за лѣкари.

Имахъ случай да присъствувамъ при откриването на — 15 априлъ — на единъ такъвъ курсъ, (седмия отъ януарий мин. год. насамъ), който ще трае 20 дена. Курсътъ бѣше откритъ отъ проф. Гроте съ една двучасова встъпителна лекция въ която каза:

„Природнитѣ лѣчители проявиха една „ирационална терапевтична активностъ“, която въ много случаи дава резултати, каквито ние съ рационалнитѣ лѣчебни сръдства не можемъ да получимъ. Ние трѣбва да създадемъ една медицина на действителността („Wirklichkeitsmedizin“), при която ще да бждатъ използвани всички възможности, които биха били полезни при лѣкуването на болеститѣ. . .“

Браухле и Хауфе въ своитѣ лекции започнаха разглеждането на тия възможности, които могатъ да се резюмиратъ въ следнитѣ думи — вода, въздухъ, слънце и диета. Тѣ демонстриратъ и редъ случаи отъ пневмония, астма, сърдечни заболявания и пр., които, лѣкувани само съ тѣзи сръдства, безъ, или почти безъ никакви лѣкарства, получили оздравяване или значително подобрене. . . .

Въ клиниката на д-ръ Браухле се работи съ прости физикални методи, за да не остане болниятъ съ впечатление, че за природ. лѣкуване сж нуждни служни и скъпо струващи инсталции. Въ водолечебното отдѣление има вани, седалищни вани, малки вани за частични бани на ржцетѣ и краката, душеве-водни и парни. Това лѣкаритѣ тамъ наричатъ „проста“ и „не скъпо струваща“ инсталация. Въ електротерапевтичното отдѣление има различни лампи диатермия пантосати, апаратъ за къси вълни. . . .

Отдѣлението за въздушни и слънчеви бани е действително просто. Жалко е, че такова отдѣление липсва въ повечето болници. И тукъ въ болницата Rudolf Hess, едва като дошълъ Браухле приспособили въ двора мѣсто за въздушни и слънчеви бани. Заградили го, посипали половината съ пѣсакъ, другата половина засѣли съ трѣва, по която болнитѣ могатъ да газятъ боси. Направили и една малка стрѣха, дето има единъ душъ съ студена вода. Това е всичко. Нито е сложно нито е скъпо. Лесно би могло да се приспособи въ всѣка болница, но лѣкаритѣ не сж свикнали да цѣнятъ лечебното действие на слънцето, въздуха и водата и затова не имъ идва на ума да искатъ да се направятъ такива одѣления въ болницитѣ

Ако използуването на тия фактори дава добри резултати при туберкулозата, защо да не се използуватъ тѣ и при други болести, дето сжщо е важно да се създадатъ благо-

приятни условия на организма самъ да се справи съ болестта?

Отъ близкитѣ околности на града заслужава да се отбележи красивиятъ хълмъ „Weisser Hirsch“, отъ който се открива живописна гледка къмъ рѣката и къмъ града. На този хълмъ се намира свѣтвно известниятъ санаториумъ, д-ръ Lahmann; Следъ смърта на неговия основателъ и поради кризата, той е позападналъ. Сега има къмъ 180—200 души болни дневно, когато по рано сж сигали до 800. . . .

Лѣкуваното става главно съ физикални методи и диета. За тази целъ иматъ отлично обзаведенъ природо-лѣчебенъ институтъ, въ който сж застъпени всички възможни физико-лѣчебни методи. Въ двора има мѣсто за въздушни и слънчеви бани, за спортъ и пр. . . .

Въ Дрезенъ колегитѣ отъ клиниката на Браухле ми казаха, че тази годишния конгресъ на интерниститѣ въ Висбаденъ щѣлъ да бжде особено интересенъ, защото въ него ще се подчертае повишениятъ интересъ на германскитѣ лѣкари къмъ природната медицина. Особено интересенъ щѣлъ да бжде докладъ на проф. Grote, който ще говори върху резултатитѣ отъ съвместната работа между официалната и природната медицина въ болницата Rud. Hess. Понеже съмъ дошълъ точно за това въ Германия — да видя и да чуя повече работи, решихъ да отида и въ Висбаденъ. Пристигнахъ недѣля сутринта на последния день на конгреса на Reichsgemeinschaft Für eine neue Deutsche Heilkunde“. Четохъ се следнитѣ доклади, на които ще съобща само заглавията: . . .

„Понятието излъчване (Ausleitung) като плодотворенъ принципъ въ природолѣчебното мислене и лѣкуване“. . . .

„Задачи и цели на биологичното (природното) жболѣчение“ (Heinrich). „Лѣкуване на конституционната Astma bronchiale“. (Stephen). „Профилактиката на ревматичнитѣ заболявания“ (Josenhans). „Практикуващиятъ лѣкаръ въ рамкитѣ на новата нѣмска медицина“. (Dilcher). „Диафрагмалното дишане“ (Roemheld). „Лѣчебната прѣстъ“ (Vogel). „Лѣкуването чрезъ движение въ биологичната медицина“ (Groh). „Селскитѣ лѣкаръ въ рамкитѣ на новата нѣмска медицина“.

Особено интересенъ бѣше докладътъ на проф. Vogel (Dresden) върху лѣчебната прѣстъ (Bulus alba). Той работилъ извънредно много по тоя въпросъ и съобщилъ чудни работи върху лѣчебното действие на Bulus alba.

Следния день се състоя съвмѣстно събрание на организацията за нова нѣмска медицина и съюза на природнитѣ лѣкари съ германското д-во на интерниститѣ.

Заседанието се председателствуваше отъ проф. Schwenkenbecher (Marburg), който държа една забележителна речъ, въ която порица увлѣчението на лѣкаритѣ да лѣкуватъ само

съ лѣкарства и специалитети. Наложително е каза той, лѣкаритѣ да свикнатъ по-често да прилагатъ физикалнитѣ и диетни лѣчебни природнитѣ методи, чрезъ които въ много случаи безспорно могатъ да се получатъ по-добри резултати, отколкото отъ лѣкарствата. . . .

Съвмѣстната работа между лѣкаритѣ отъ школната медицина и тия отъ природната медицина може да бѣде само отъ полза. . . .

Ние виждаме, каза д-ръ Вагнеръ, теченията на т. н. природна медицина и официалната медицина все повече да се приближаватъ. . . .

Възприемането на природната медицина, къмъ която германскитѣ народъ има голѣма вѣра, отъ официалната медицина ще има едно важно за лѣкаритѣ послѣдствие. . . .

Говориха и познатитѣ отъ Дрезденъ Гроте Браухле. Гроте даде докладъ за съвмѣстната работа между него и Браухле въ болницата Rudolf Hess въ Дрезденъ, като събщи, че действително въ тази болница сж лѣкувани много случаи отъ *крупозна пневмония, ставенъ ревматизъмъ, астма, сърдечни заболявания и др. довести безъ никакви лѣкарства, само съ природни срдства* — въздухъ, вода, слънце, диета. Резултатитѣ били много добри.

Браухле разви основнитѣ положения на природната медицина. . . .

Една особеностъ, на този конгресъ, която направи впечатление бѣше, че липсваха обикновенитѣ при такива случаи изложби отъ фабрицитѣ за специалитети. Изложени бѣха само различни медицински апарати, главно рентгенови и др. медицински принадлежности и книги. *Нито единъ специалитетъ, нито една реклама за специалитетитѣ!* . . .

Д-ръ Л. Русевъ

(Изъ „Медицински вестникъ“).

Б. Р. Изнасяме горнитѣ три мнения за да покажемъ колко много е назрѣла нуждата отъ реформиране на лѣчебното изкуство. Поясняваме още, че третото мнение взето отъ лѣкарския български вестникъ, е изказано отъ г. Д-ръ Русевъ, следъ като той е ходилъ и посетилъ природолѣчебни болници въ Германия. Личи колко обективно ни дава впечатленията си. Само едно нещо не отговаря на истината и това искаме да подчертаемъ. *Не е вѣрно* че д-ръ Браухле работи въ новата модерна болница за природно лѣкуване подъ контрола на алопатитѣ лѣкари. Подобно нѣщо никоя здрава логика не може да позволи. Нито пъкъ единъ колосъ като Браухле ще приеме подобно нѣщо и то днесъ, когато природното лѣкуване е официално възприето въ Германия. Ежедневно германската преса дава съобщения за дирене на природни лѣкари за разнитѣ краища на голѣмата страна. Чув-

ствува се голѣмъ недоимѣкъ отъ природни лѣкари. И тъкмо затоа сж въведени подготвителнитѣ курсове, за които става дума горе и презъ които минаватъ маса лѣкари да се подготвятъ и станатъ природни лѣкари.

Особено ценна за насъ е статията на видния пловдивски адвокатъ и писателъ Йорданъ Ковачевъ.

Дръ Станчевото мнение даваме още и за това защото въ него той прокарва нито чистото лѣкарствено, нито чистото природно лѣкуване. Той застава на страната на онѣзи, които смѣтатъ комбинирането на двете за най целесѣобразно. Значи единъ трети лагеръ срѣдъ медицинския свѣтъ. Върваме и за тѣзи разбирания ще има приятели. Стига да има мѣсто за такива междинни мнения. За да не бждемъ криво разбрани въ казаното и писаното вече *деветъ години* ние поясняваме: 1) И природниятъ лѣкаръ *помъкоа* ще прибѣгне къмъ нѣкое лѣкарство, но рѣдко и като изключение 2) Природното лѣкуване не обещава да вади мъртвитѣ отъ гроба. То именно твърди, че лѣчебната работа води вътрешния лѣкари щомъ той е сломенъ и изчерпанъ тогава и природното лѣкуване не може да даде оздравяване. И най многото, което може да се очаква е подобрение и облекчение*. 3) Ние нѣмаме нищо противъ една комбинация на дветѣ лѣчения, ако това да бѣше по начало възможно. Най-стария природенъ лѣкаръ въ Берлинъ, *Дръ Вилхелмъ Виницъ*, предупреждава на всѣка крачка, че въ никой случай не може да се допуска лѣкарствено и природно лѣкуване наедно.

Полезни рецепти

При *усилено изжъване на слюнката*. Три пѣти дневно устата се изплакватъ съ лимонова вода (четвъртъ лимоновъ сокъ въ три четвърти студена вода).

Изплакването може да става още и съ отвара отъ джбови кори (свѣтло кафязъ). Дѣвкането на лешникови листа е сжщо препоръчано сръдство. Често презъ деня се дѣвче сухъ хлѣбъ или стари земели (специални хлѣбчета).

Противъ *мръннитѣ петна* по лицето се препоръчва общи грижи и закаляване на кожата**. Освенъ това въ три супени лъжици дървено масло, се изтиска единъ лимонъ. Съ тази смѣсь се намазва лицето два пѣти на день. Много-добро сръдство сж копъровитѣ парни бани на лицето. (в. „Паролѣчение“).

Противъ *мъртва кость*. Докато не е още много втвърдена помагатъ поглаждащи масажи, парно набизане, горещи налагания, пристѣгащи компреси. Втвърденитѣ вече се махатъ опаративно. Сж безопасни.

* Но и при такъвъ случай подобрението ще е много по резултатно, отколкото при способитѣ на школската медицина.

** Вижъ „Закаляване на тѣлото“.

Д-ръ Кирилъ Йордановъ
училищенъ лѣкаръ — Варна

Водолѣчението

на Варненския морски брѣгъ

къмъ 1-вата водолѣчебна станция у насъ¹⁾

Може смѣло да се каже, че най-новото днесъ въ медицината е привличане на водата въ помощъ на страдащитѣ, или съ други думи — научното обосноваване на водата като лѣчебенъ факторъ и привличането ѝ въ лѣчебната съкровищница на медицинската наука. Създаването на специаленъ отдѣлъ — *хидротерапия* или *водолѣчение*. Едва ли има ученъ, който да се съмнява въ високата цена на водата като лѣкарство. Отричането на водолѣчението днесъ се смѣта като нечуванъ медицински абсурдъ, който едва ли нѣкой би си позволилъ.

Варна, Краси́но разположенъ на чудно хубавия морски брѣгъ, ни дава, идеално съчетани, всички лѣчебни фактори на природата, съ тѣхната морска преимуществена специфичность. Морето, къмъ морето, въ морето, това е идеала на всѣка нация, то трѣбва да бѣде и стремежа на всѣки българинъ, чиято нация е удостоена съ морски брѣгъ. А посетителъ на Варна, безъ да е изпиталъ сладостта на морско-то къпене е едно недоразумение.

Топлитѣ морски бани и свободното къпане въ морето сж пълни съ предимства и благотворни действия, но все пакъ въ тѣхъ не се заключава хидротерапията въ истинската смисълъ на думата. Това е по-скоро банелѣчение, което си остава като нещо по-друго отъ водолѣчението. Въпрѣки, че Варна е идеално мѣсто за пълно водолѣчение, съ което би могла да се прочуе много, днесъ тя ни дава възможноститѣ за едно обикновено банелѣчение, плюсъ предлаганитѣ ни редица други лѣчебни фактори.

Варна ще стане мѣсто за пълно водолѣчение само тогава, когато при морскитѣ бани се създаде специаленъ водолѣчебенъ институтъ съ всички приспособления за лѣкуване съ вода. Такъвъ единъ институтъ всѣка друга нация би отдавна създадала, ако да имаше такова мѣсто като Варна. И управа, която иска да запише името си съ златни букви въ историята на Варна и българското санитарно дѣло, трѣбва да го създаде. Това между другото.

Морскитѣ къпаня, като здравеокрепващъ факторъ ни интересуватъ сега и за тѣхъ нека кажемъ нѣколко думи:

Морската вода действува *физически, механически и хими-*

¹⁾ Много́то минерални бани у насъ не сж това за което става дума тукъ.

чески. Химическото ѝ действие се дължи на богатството ѝ съ разни химически съединения, предимно соли. Въ единъ литъръ вода има 17 грама соли — главно готварска солъ. Въ малко количество морската вода съдържа сѣра, магнезий, поташъ, бромъ, силиций, въглеродъ, азотъ, йодъ, желѣзо, фосфоръ, флуоръ, арсеникъ, мѣдъ, сребро и много други. Тя съдържа още много органически вещества отъ животински и растителенъ произходъ. Богатата флора има дѣлъ въ чудотворенето на морето. Прозрачната вода пропуска слънчевитѣ лъчи да проникнатъ до дълбоки водни пластове и да ги облъчватъ. Това облъчване имъ предава по-голяма цѣлебностъ. Особеноститѣ въ температурата на морската вода иматъ важенъ дѣлъ. Постоянното движение на водата сжщо. Съзкупността отъ солитѣ, низката температура, постояннитѣ вълни и пр. се допълнятъ до идеаленъ лѣчебенъ факторъ. Солитѣ се наслабватъ по кожата и я дразнятъ; низката температура отнема топлина отъ тѣлото и подтиква всестраннитѣ функции къмъ работа; вълнитѣ действуватъ като масажъ и допринасятъ за хиперимизирането на кожата. Всичкитѣ по рефлекторенъ пѣтъ действуватъ благотворно върху сложната машина.

Къпанията се правятъ по строго установени отъ науката правила. Десеторни влизания, престоявания по цѣли дни и прочие извратености сж въ разривъ съ медицинската наука. Единъ, най много два пѣти натопяване, най-много 15 минути престояване, сж основни насоки за всѣки. Хвърлянето отъ високо, поради внезапното повлияване на кръворазпредѣлението, сж опасни, особено за хора съ несигуренъ кръвооборотъ. Влизането да става постепенно — краката, ржцетѣ, гърдитѣ и тогава цѣлото тѣло. Изплакването на душа следъ морското къпане не е за препоржчване поради това, че измива наслабанитѣ по кожата соли и намалява лѣчебното действие на водата. Позволено е измиването на ржцетѣ лицето и изплакване на устата и носа отъ нечистата морска вода. Следъ последното излизане отъ водата, добре е на терасата нѣколко минутно гимнастикуване до изсъхване.

Тоилитѣ морски бани сж друга форма на водолѣчението. Топлата морска вода е царицата на минералнитѣ води. Едно недоразумение е, да имашъ у дома си топли морски бани, и да ходишъ на минерални бани другаде, освенъ, ако нѣкои особенни нужди наложатъ това.

Нещо ново, макаръ и малко за Варна като водолѣчебно мѣсто е и една малка чешмичка до самитѣ морски бани. По всичко личи, че тази вода е минерална и лѣчебна. Наистина нѣколкото изследвания дадоха различни резултати и се изказаха различни мнения за нейната лѣчебностъ, но факта, че е помогнала на много стомашно болни се потвърждава

отъ много лѣкари. Познаваме хроническо болни, които отъ редовното пиене на водата отъ това изворче, сж повече или по-малко оздравѣли.

Какво значи ни дава Варна? Просторно море за свободни кѣпанія; топли морски кѣпанія, равни на минерални бани; изворче, посвече или по-малко минерално, за пиене. Като прибавимъ къмъ горното специфичния морски въздухъ, силно лѣчебното морско слънце, горещия чистъ пѣсъкъ, изобилното грозде, като храна и лѣкарство, ние имаме единъ, наистина обеднѣлъ, безъ хинтерландъ, български кѣтъ, който, при разумно стопанисване и организиране, ще даде на изстрадалия ни народъ въ изобилие всичко онова, което модерното здравеопазване ни препорѣчва.

Всичко това, обаче, не може да запълни една празнота. Това е липсата на модерно хидротерапевтическо мѣсто, което ще направи отъ Варна неоценимъ изворъ на здраве.

Повече отъ грѣхъ е, Варна, а и България, да стоятъ и днесъ още безъ *нищо едно* уредено кѣтче, кѣдето българскиятъ лѣкаръ да може да приложи модерно водолѣчение, масо — и механотерапия. Време е да престанемъ да заплѣваме българския боленъ съ специалитети съ съмнителна стойностъ, а да му дадемъ вече едно истинско, пълно, правилно лѣчение. Лѣкарствата и специалитетитѣ може и трѣбва да останатъ само за изключително, при истинска нужда, употребяване.

Всѣки здравенъ органъ, всѣки буденъ българинъ е задълженъ да допринесе, споредъ силитѣ си, за уреждането на казанитѣ модерни лѣчебни мѣста въ неговия край. Съ това той ще изпълни единъ свещенъ дългъ къмъ племето си. Защото тукъ сме изостанали много надире — въ цѣла България нито едно кѣтче!

Мѣстото не позволява повече подробности, интересующитѣ се ще намѣрятъ въ подходящата литература, но горното е достатъчно за извличане практическа полза. А нашия краенъ стрѣмежъ трѣбва да остане *сздаване на водолѣчебенъ институтъ*, който ще привлече многохиляденъ свѣтъ въ Варна!

Нашата малка водолѣчебна баня не може да задоволи нуждитѣ на страдащитѣ у насъ. Ние сложихме само началото.

Сжлзитѣ сж дезинфекционни

Данскиятъ лѣкаръ Д-ръ Линдалъ пише въ едно чуждо медицинско списание, че *сжлзитѣ сж дезинфекционни* — тоестъ, че иматъ способността да убиватъ болестотворни организ-

ми и така да пазятъ очитѣ отъ заболяване. Горното твърдение на този авторъ се изнася въ България въ в. „Здрава раса“ подъ редакцията на български лѣкаръ Д-ръ Ивановъ.

Преди нѣколко години, покойниятъ варненски лѣкаръ Д-ръ Теодоровъ издаде една книга, насочена противъ природното лѣкуване. Въ нея той страшно се бунтуваше, че природното лѣкуване било отричало дезинфекционнитѣ сръдства (лѣкарства). Тогава отговорихме, сега, по поводъ горното, пакъ подчертаваме, че никога природното лѣкуване не е отричало ползата отъ дезинфекциране. Става споръ само, дали организма не притежава достатъчно сръдства на разположение и самъ, подпомогнатъ съ лѣчебнитѣ и жизнени фактори на природата, може да извърши обеззаразителната работа и дали химическитѣ сръдства, прилагани съ цель за обеззаразяване въ организма, не сж сжщевременно вредни за живата тъканъ, което и Д-ръ Ефремовъ въ своя вестникъ твърди за тютюня чрезъ цитати отъ чужди и наши лѣкари. Истината значи по този въпросъ е тази, че природното лѣкуване признава обеззаразителната сила на тѣлеснитѣ сокове, довѣрjава имъ се и разчита на тѣхъ, като само имъ се притича въ помощъ чрезъ познатитѣ ни лѣчебни фактори. Разсъждавайки и дѣйствавайки така, модерната медицина ограничава все повече и повече химикалиитѣ, като лѣчебни сръдства въобще. Що ни е нужно, въ повечето случаи, да наливаме въ очитѣ разни химикали отъ съмнителна безвредность, а и полза, щомъ имаме научно доказателство, че сълитѣ сж съ обеззаразителна сила. И може ли друго яче да си обяснимъ многото случаи на наранявания и замърсявания въ очитѣ, когато, безъ каквато и да е намѣса, тѣ оздравяватъ. Значи злоупотрѣбата съ разни води за очи, капки за очи и др. се явява вече като отживелица, която прогресивно мислящия трѣбва да изостави.

Съ истоящата книжка стисанието и преключва своята осма годишнина. Осемъ години ние отъ тия страници пробиваме пътината на нѣй-новата медицинска наука, осемъ години прѣскаме светлина и озаряваме пѣтя на истинското здраве, което ни дава природната медицина. Въ тоя изминатъ пѣтъ ние не сме били сами. Насъ сж подкрепяли хилядитѣ ни съидейници, прѣснати изъ разнитѣ кѣтове на родината ни и тѣмъ дължимъ тука нашата благодарность. И днесъ ние смѣло твърдимъ, че природната медицина не е тѣмъ, кѣдето бѣше преди осемъ години и близъкъ е вече деня, когато тя ще се наложи, като единствена медицина у насъ. За дочакването на тоя день ние ще работимъ и ще се боримъ съ удвоенъ енергия, като разчитаме на широката подкрепа на нашитѣ съидейници.

Книжка първа ще излезе през м. септемврий ще се разпрати на старитѣ и новопосочени абонати. Изграждането, обаче на природолѣчението въ страната налага щото *стисанието да влезе колкото се може у по вече ржце*, за това за разпространението му ни сж нуждни *настоятели за всеки градъ и по будни села*. Съ мнозина наши приятели сме вече въ връзка за бждещата ни работа, обаче толкова много работа ни предстои и толкова е широко полето ни, че има мѣсто за всички труженици. *Желаещитѣ да ни помагатъ да ни се абадятъ*, като съобщатъ районитѣ, които искатъ да заематъ, като иматъ предвидъ, че по начало всѣки трудъ ще бжде възнаграждаванъ.

Цената на списанието, обема му както и преминитѣ, които ще дадемъ ще съобщимъ допълнително въ поканата, която ще разпратимъ, обаче ще гледаме да дадемъ едно евтино и богато къмъ съдържание списание. Ще зависи много отъ подкрепата, която ще ни дадатъ нашитѣ съидейници, защото издаването на списанието нѣма да бжде по начало предприятие за печалба и полученото отъ него ще отива пакъ за него.

По настояване на наши читатели успѣхме да издействуваме, че една отъ отстъпкитѣ, които ще направимъ на абонатитѣ си ще е 4 томната вегетарианска готварска книга отъ М. Димкова, 1100 рецепти за безмесно хранене, която ще дадемъ на коштуема цена отъ 50 лв. на редовнитѣ си абонати.

Всички течения отъ настоящата година осма сж изчерпани. Имаме нѣколко само отъ второ полугодие, затова не ще можемъ да удовлетворимъ исканията на новитѣ ни абонати, които напоследъкъ ни искаха цѣлата годишнина.

Читателю! Вѣрвашъ ли че нѣма по великъ майсторъ отъ природата?

Помогни ни да убедимъ невѣрващитѣ!

Стани настоятель на „Природенъ лѣкаръ“!

Запиши ни нови абонати!

Дай ни адреситѣ на ония, които иматъ нужда отъ истинска здравна просвѣта!

До Г _____

Традиция

занятие _____

село (улица) _____

околия (гр.) _____

Традиция

Къмъ неиздължените ни абонати.

Приключваме годината, а имаме известенъ брой абонати, които още не сж се отчели, макаръ въ миналата книжка да направихме едно настойчиво подсеждане. На всички неиздължени изпращаме квитанции по пощата съ изключение на ония, които ни поискаха да ги почакаме до опредѣленъ отъ тѣхъ срокъ. На тѣхъ пращаме пощенска чекова белѣжка, като ги молимъ да ни изпратятъ сами абонамента. Всички, които пощенския раздавачъ посети нека бждатъ добри да се издължатъ и ако нѣматъ въ момента пари да не връщатъ квитанцията обратно, което ни обременява съ нови разноси, а да го помолятъ да я задържи у себе си за да я издължите при второ посещение. Списанието не е натрапвано никому и всѣки който го е получавалъ е длъженъ морално и правно да си плати абонамента.

Д-ръ Кирилъ Йордановъ.

ПРИЕМА БОЛНИ

бул. „М. Луиза“ № 34 — Варна. Телеф. 2846

Печатница Д. Тодоровъ, ул. „Бдинъ“ № 22 — Варна